

Međunarodni dan osoba s invaliditetom: Pandemija je pokazala zašto segregiranje osoba s invaliditetom u ustanove predstavlja teško kršenje njihovih ljudskih prava

Ilustracija foto MUP

[Goran Šimac](#) • 03/12/2020 u 15:14 •

Sviđa mi se 39 Pod

Danas je Međunarodni dan osoba s invaliditetom. Recimo to odmah jasno: premda u Hrvatskoj ima oko pola milijuna osoba s invaliditetom, one su još uvijek najčešće tretirane kao tzv. građanke i građani drugog reda. Nakon što su Ujedinjeni narodi 3. prosinca proglasili Međunarodnim danom osoba s invaliditetom, Komisija za ljudska prava je, u rezoluciji od 5. ožujka 1993. godine, pozvala zemlje članice da ističu obilježavanje tog datuma kako bi se postigla jednakost u ostvarivanju ljudskih prava i sudjelovanju osoba s invaliditetom u društvu.

Tako se svake godine na taj dan malo više deklarativno priča o tome kako bi trebalo više pažnje posvetiti pravima osoba s invaliditetom, te kako treba postići da osobe s invaliditetom imaju bolji status nego li ga trenutno imaju u hrvatskom društvu. No taj dan brzo prođe, a značajnije promjene se ne događaju.

S Mupo-ove akcije na Trgu bana Jelačića u Zagrebu (foto MUP)

Hrvatske vlasti ne brinu puno o tome da olakšaju život osobama s invaliditetom. To nije nikakva novost, a potvrdilo je to i nedavni događaj u Hrvatskom saboru koji je zgrozio mnoge osobe s invaliditetom i brojne druge. Naime, HDZ-ova saborska većina je lakonski odbacila prijedlog oporbe da se mjesečna naknada (invalidnina) osobama s invaliditetom poveća **za 250 kuna**. Privilegirani sabornici s neto mjesečnim plaćama od 15, 20 i više tisuća kuna smatrali su kao je 250 kuna nepotrebno osobama s invaliditetom, te kako im je dovoljno 1500 kuna mjesečno ([poveznica na kolumnu Antonia Milanovića na Trisu](#)).

Konvencija za (ne)ravnopravnost

Prema **Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom**, osobe s invaliditetom uključuju one osobe koje imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprečavati njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na jednakoj osnovi s ostalima.

Svrha te Konvencije koje je potpisnik i Hrvatska je promicanje, zaštita i osiguravanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda svih osoba s invaliditetom i promicanje poštivanja njihovog urođenog dostojanstva.

No to se često ne događa: osobe s invaliditetom vrlo teško dolaze do posla u Hrvatskoj, pristup većini usluga i informacija, te mogućnosti koje su dostupne onima koji nemaju invaliditet im je otežan – uključujući i zdravstvene usluge. Baš po pogledu pristupa zdravstvenim uslugama stanje je drastično pogoršano nakon izbijanje bolesti covid-

19 i raznih potrebnih i manje potrebnih mjera koje su mnogima umanjili mogućnost redovite kontrole zdravlja, a posebice osobama s invaliditetom.

Anka Slonjšak u Saboru

– Ovogodišnji Međunarodni dan osoba s invaliditetom zatječe nas u situaciji pandemije koja teško pogađa čitavo društvo, ali ima još veće posljedice za osobe s invaliditetom. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo od početka izbijanja pandemije do danas u Republici Hrvatskoj bilo je zaraženo 10 987 osoba s invaliditetom od kojih je 446 nažalost preminulo od posljedica bolesti – upozorila je danas **Anka Slonjšak**, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom.

Dodatne teškoće

Naime, pritužbe pravobraniteljici za osobe s invaliditetom koje stižu od početka epidemije ukazuju na velike teškoće na koje nailaze osobe s invaliditetom u pristupu zdravstvenoj zaštiti, terapijskim i rehabilitacijskim postupcima usmjerenima za održavanje zdravlja, kao i u dostupnosti asistencije i drugih usluga podrške.

-Osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju često imaju dodatne zdravstvene teškoće koje ih čine visoko rizičnom skupinom te im je nametnuta stroga višemjesečna izolacija i povlačenje iz društvenog, radnog pa i obiteljskog života. Sve to za posljedicu ima pogoršanje mentalnog i fizičkog zdravlja te se još jednom pokazalo koliko je nužno uspostaviti sustav u kojemu će zdravstvene, socijalne i sve druge usluge biti dostupne osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju, bez obzira na vrstu invaliditeta i na to u kojem dijelu Hrvatske žive – upozorava pravobraniteljica **Slonjšak**.

Anka Slonjšak u Saboru (foto printscreen Youtube)

Nadalje, tzv. online škola zadavala je probleme i učenicima i nastanicima, a u vrijeme korištenja različitih platformi za učenje na daljinu one često nisu bile pristupačne i učenicima s teškoćama u razvoju, posebno za učenike s komunikacijskim i senzoričkim teškoćama koji koriste različite oblike asistivne tehnologije, za učenike s autizmom, višestrukim teškoćama i drugima.

U specifičnim uvjetima obrazovanja za ove učenike nije bila osigurana specifična programska, didaktička i profesionalna podrška, te su najveći teret obrazovnog rada ponijeli sami roditelji, napominje se.

Urušavanje zaštite prava

-U okolnostima epidemije zaprimili smo ujedno veliki broj upita i predstavki građana, zaposlenih osoba s invaliditetom, roditelja djece s teškoćama u razvoju i odrasle djece s invaliditetom, od kojih su mnogi samohrani roditelji, vezano za mogućnosti rada od kuće s ciljem smanjivanja rizika od zaraze bolešću COVID-19 te smo uputili brojne preporuke nadležnim institucijama i poslodavcima za omogućavanje rada od kuće u svrhu izbjegavanja rizika zaraze od korona virusa kod djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom i osiguravanje uvjeta na radnom mjestu u skladu s epidemiološkim mjerama kako bi se zaštitilo zdravlje i spriječila zaraza- kaže nka Slonjšak.

ARHIVA: 14.03.2019 – Hrvatski sabor, okrugli stol u organizaciji zastupnice Ljubice Lukačić na temu “Primjena znaka pristupačnosti u Republici Hrvatskoj”. Na fotografiji Anka Slonjsak. foto HINA/ Admir BULJUBAŠIĆ/ abu

Prilikom donošenja epidemioloških mjera koj su u nekim slučajevima bile nejasne i teško provedive i za osobe bez poteškoća sa zdravljem, ubrzo je postalo jasno kako se pri donošenju tih mjera nije posebno vodilo računa o potrebama osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju, zbog čega su izostajale prijeko potrebne usluge i podrške u svakodnevnom funkcioniranju.

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom je nastojala putem preporuka nadležnim tijelima ukazivati na potrebu osiguravanja svih potrebnih oblika podrške, od kojih su neke preporuke i prihvaćene.

Međunarodne institucije za zaštitu ljudskih prava osoba s invaliditetom također upozoravaju na urušavanje dosegnute razine zaštite prava i gubljenje postignuća višegodišnjeg zalaganja za ravnopravnost i dostojanstvo osoba s invaliditetom zbog epidemije. Osobe s invaliditetom opet se promatra kao žrtve koje treba zaštititi po cijenu narušavanja osnovne autonomije i dostojanstva, a izgubljen je partnerski odnos i uključivanje u procese koji utječu na njihove živote.

Foto: pixabay.com, ilustracija

-Pandemija je ujedno još jednom pokazala zašto segregiranje osoba s invaliditetom u ustanove predstavlja teško kršenje njihovih ljudskih prava. Osobe u ustanovama u većem su riziku od zaraze od osoba koje žive u zajednici, nemaju mogućnost zaštite socijalnom distancom u uvjetima kad se i po 200 osoba nalazi na jednom skučenom prostoru. Ovo je populacija, koja je daleko najteže pogođena najrigoroznijim ograničavanjem kretanja i zabranom napuštanja ustanove osim u iznimnim situacijama. Istovremeno svjedočimo tome da je pandemija postala izgovor za odustajanje od prijeko potrebnih reformskih procesa koji se već godinama najavljuju, a osobe s invaliditetom ih strpljivo očekuju. Zaustavljen je rad na izradi zakonskih unaprjeđenja, a goruća pitanja osoba s invaliditetom ponovno su ne samo stavljena u drugi plan nego postala posve nevažna u atmosferi sveopće zdravstvene, društvene i gospodarske krize – precizno ukazuje na aktualne nedostatke pravobraniteljica Slonjšak.

Putokaz za vrijeme poslije pandemije

Pozitivni primjeri osiguranja razumne prilagodbe, posebno u odnosu na prilagodbe načina i organizacije rada tijekom ovog kriznog perioda, trebaju biti putokaz i primjer kako se i nakon završetka ove pandemije osobama s invaliditetom može osigurati da sudjeluju u svakodnevnim životnim aktivnostima na ravnopravnoj razini s drugima, kaže.

Anka Slonjšak odlazi iz Hrvatskog sabora

-Mjerodavne institucije bi se trebale prilikom donošenja odluka koje se tiču epidemiološke situacije savjetovati s osobama s invaliditetom i njihovim predstavnicima kako bi bili u potpunosti upoznati s teškoćama s kojima se susreću u ovim otežanim okolnostima radi iznalaženja odgovarajućih rješenja. Ujedinjeni narodi ovogodišnji Međunarodni dan osoba s invaliditetom obilježavaju pod motom *Izgradnja boljeg: prema svijetu nakon COVID-a 19 koji uključuje osobe s invaliditetom, pristupačan je i održiv*. Stoga u skladu s UN motom pozivamo hrvatske građane da ovu krizu pretvorimo u priliku za izgradnju društva bez prepreka uistinu jednakih mogućnosti – zaključuje **Anka Slonjšak, pravobraniteljica** za osobe s invaliditetom.

MUP-ov video

Danas su se Međunarodnog dana osoba s invaliditetom sjetili i u hrvatskom **Ministarstvu unutarnjih poslova** koje je izradilo video spot u kojem se, kako kažu, *kroz bonton i generalne preporuke, stavlja naglasak na pravo osoba s invaliditetom na sigurnost i mobilnost u prometu*.

foto: MUP

-Ministarstvo unutarnjih poslova aktivan je dionik u provedbi mjera i aktivnosti Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom. Tako smo ove godine povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, izradili video spot u kojem smo naglasak stavili na pravo osoba s invaliditetom na sigurnost i mobilnost u prometu. Ovim video spotom, ujedno senzibiliziramo širu javnost na važnost obazrivog postupanja prema osobama s invaliditetom u prometu, s naglaskom na poteškoće s kojima se susreću prilikom kretanja po pješačko-biciklističkim stazama, tijekom prelaska preko pješačkih prijelaza, kao i prilikom korištenja posebno označenih parkirališnih mjesta. Riječ je, zapravo, o **bontonu u prometu** ali i generalnim preporukama važnim za podršku i pomoć osobama s invaliditetom – vele u MUP-u o video uratku u trajanju od 11 minuta, a kojeg možete pronaći ispod ove rečenice.

Međunarodni dan osoba s invaliditetom - Pravo osoba s invaliditetom na sigur...

Na koncu, dodajmo kako je prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u Hrvatskoj na dan 03.05.2019. živjelo **511281 osoba s invaliditetom** od čega su 307647 muškaraca (60%) i 203634 žena (40%) te na taj način osobe s invaliditetom čine oko 12,4% ukupnog stanovništva RH.

Ilustracija foto MUP

Sviđa mi se 39 Pod

Tags: [Anka Slonjšak, i mi smo tu](#), [Osobe s invaliditetom](#), [pandemija](#), [Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom](#)